

POGLEDI NA ŠPORT 1

Šolska športna vzgoja in njeno ocenjevanje

Izpod peresa dr. Silva Kristana prihaja prvi del načrtovane trilogije POGLEDI NA ŠPORT. V prvi knjigi (POGLEDI NA ŠPORT 1) pisec obravnava dva vsebinska sklopa, ki sta ga vznemirjala že v študentskih letih, še bolj pa na njegovem prvem delovnem mestu v osnovni šoli. To sta identiteta šolske športne vzgoje in ocenjevanje tega predmeta. Gre za smisel in smotrni izbor pomembnejših strokovnih besedil, ki jih je avtor objavil v različnih strokovnih in poljudnih glasilih. Dodani so še prispevki, ki nikoli niso bili objavljeni, ker so končali v uredniških smetnjakih. Zato sta dodani še polemiki, ki obravnavata kratek ustavne pravice do svobode izražanja. Čeprav v

polemikah razprava včasih zaide iz ožjega strokovnega področja, se avtorju zdi, da je treba nekatera avtoritarna stališča ohraniti za zgodovino.

Iz obsežnega pisnega opusa, ki obsega več kot štiristo prispevkov, je avtor izbral 102 naslova. Izbrana so le besedila, ki so še danes aktualna ali pa zgodovinsko osvetljujejo nekatera pomembnejša strokovna vprašanja. Večina izvirnih prispevkov, ki so uvrščeni v zbirko, je smotrno skrajšanih, vsebinsko prečiščenih in terminološko posodobljenih. Tu in tam je dodana še misel, ki je dozorela pri klesanju prispevkov. Pisec brez dlake na jeziku zapiše, kar misli. Zlasti v polemičnih zapisih. Sam zapiše, da ga vodita dve načeli: Aristotelov rek *amicus Plato*, sed magis *amica veritas* (Platon/sogovornik mi je prijatelj, še večja prijateljica mi je resnica) in misel strokovnjaka za medijsko pravo, ki meni, da "svoboda govora ni postavljena kot standard zato, da bomo eden drugega božali, pač pa zato, da se stvari odpirajo, da se o njih debatira ..."

Vsebina knjige je precej raznovrstna, vedno pa neposredno ali posredno zadeva edukacijski izsek športne kulture. Čeprav se je sodobnejši izraz športna vzgoja že dobro ustalil v strokovni zavesti, v zakonodaji in v javnih občilih, se nekaterim še vedno toži po telovadbi in telesni vzgoji. Zato avtor s terminološkega

zornega kota najprej obsežno utemelji sodobnejši izraz. V nadaljevanju pisec največ pozornosti nameni osnovni šoli, dotakne pa se tudi srednje šole in visokošolske športne vzgoje, kjer je tudi sam bil nekaj časa zaposlen. Odziva se na mnoga stališča, ki jih zasledi v strokovnem in poljudnem tisku. Zlasti je kritičen do tako imenovanih 'nakladanj', kot sam imenuje lahkotna, neargumentirana ideološka stališča.

Stališča avtorja o identiteti šolske športne vzgoje se nekoliko razlikujejo od uradnih stališč kadrovskih šol. Avtor ima diametralno nasprotna stališča glede ocenjevanja šolske športne vzgoje in vrednostnega razvrščanja učencev. Nasprotuje vsem oblikam ocenjevanja tega šolskega predmeta, ker meni, da je med šolsko športno vzgojo in drugimi učnimi predmeti bistvena razlika. To razliko tudi logično utemeljuje. Rdeča nit, ki se vleče od začetka do konca knjige, je humana šolska športna vzgoja. Humana športna vzgoja pa je tista, ki je prijetna tudi učenecem z levega repa Gaussove krivulje. Poglavitna smotra šolske športne vzgoje sta po mnenju avtorja izobrazba in vzgoja za tako imenovani športni življenjski slog v vseh življenjskih obdobjih. Zato naj bi šolska športna vzgoja bila takšna, da bi jo vsi učenci vzljubili. Tudi tisti z levega

repa Gaussove krivulje. Šolska športna vzgoja, ki nekatere učence odvrča od športa, je napačna. Športni življenjski slog postaja čedalje bolj potreba slehernega človeka, ne samo gibalno uspešnejših. Filozofija šolske športne vzgoje mora biti 'šport za vse', kjer je pomembnejša dejavnost sama po sebi, ne pa storilnostno primerjanje posameznikov. Osrednja misel avtorja je, da v šolskih okoliščinah pri dveh ali treh šolskih urah bistveno ni mogoče spreminjati psihofizičnih kazalcev, ki so v veliki meri tudi genetsko pogojeni, bistveno pa lahko, tudi pri dveh urah, oblikujemo čustven in razumski odnos do gibalne kulture. Slednje se avtorju zdi temeljno poslanstvo šolske športne vzgoje. Avtor vsa svoja stališča argumentirano zagovarja, tako da mu je težko nasprotovati.

Zdi se, da knjiga POGLEDI NA ŠPORT 1 sodi na knjižno polico slehernega razrednega učitelja in športnega pedagoga. Predvsem pa bi bilo smiselno in koristno, če bi knjiga POGLEDI NA ŠPORT 1 spodbudila obsežnejšo in temeljito razpravo o identiteti šolske športne vzgoje tako na kadrovskih šolah, ki izobražujejo učitelje tega predmeta, kot med vodilnimi šolniki. Zagotovo je to tema za nastajajočo belo knjigo, ki jo pripravlja ministrstvo za šolstvo.

Milan Žvan